

ПОДАРУНОК МАЛЕНЬКОМУ
ГЕНІЮ

БУКВАР

ЧИТАЙЛИК

СУЧАСНІ ВІТЧИЗНЯНІ
ТА ЗАРУБІЖНІ МЕТОДИКИ

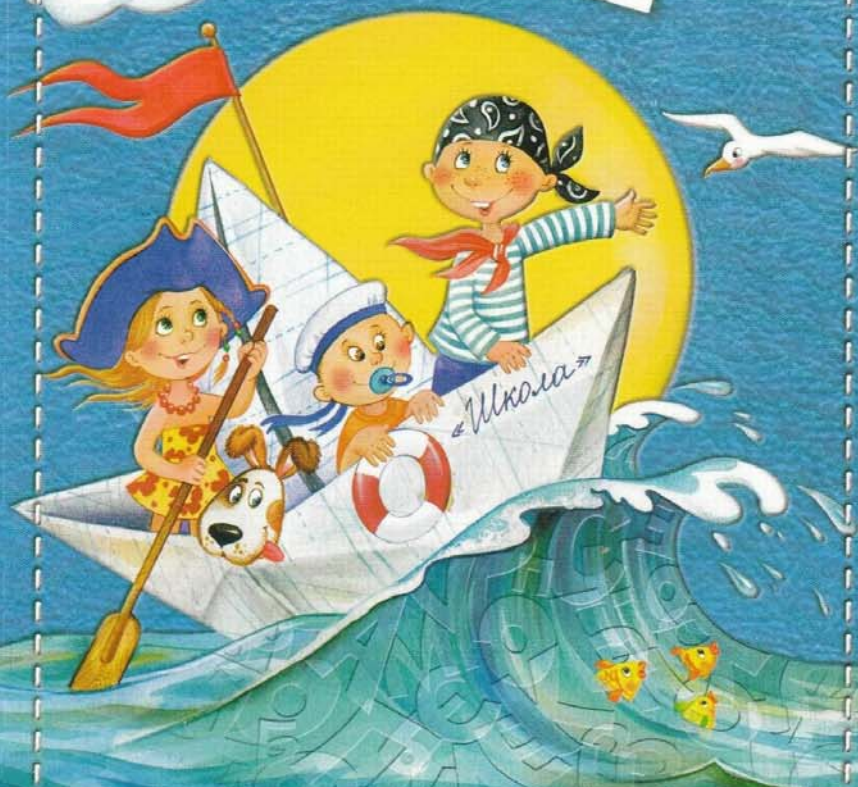
РЕКОМЕНДОВАНО
4-7 років
ДЛЯ ДІТЕЙ

чай
гай
май

ка

•	•	•	•	•	•
---	---	---	---	---	---

ДОКЛАДНІ ПОСТОРІНКОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ БАТЬКІВ

В. ФЕДІЄНКО

ва. Де
, ча
теті
й, ч
во
пс

івні предм
означають
ва, які познача
чний.) Слова не мож
азви предметів, дій, озні
що їх написано буквами).

о
у
а
і

с

ми
на:с
на:м
у на:с

си:н | си:ни
со:м | со:ми

рис — рись
тин — тїнь

бул-ка
буль-ка

пе-ре-лаз
пе-ре-лазь

ШКОЛА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

Свою працю із шанобою та вдячністю укладач присвячує Майстрам, чії вірші, твори, методичні доробки зробили можливим створення цієї книги

Василь Федієнко

БУКВАР

ЧИТАЙЛИК

РЕКОМЕНДОВАНО
ДІТЯМ
ВІД 4 РОКІВ

аргументпринт

ШКОЛА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

СХВАЛЕНО
для використання
у навчально-виховному процесі

ШАНОВНІ БАТЬКИ ТА ПЕДАГОГИ!

Зараз ви тримаєте в руках цей буквар і, напевне, вагаєтесь: а чи варто його купувати? Чим він кращий від інших, у чому його особливість? Ось кілька слів про те, що робить цей буквар унікальним.

ПО-ПЕРШЕ: ЦЕ СУЧАСНИЙ БУКВАР. Під час створення використовувалися новітні доробки українських та зарубіжних авторів, педагогів та вчених. Було опрацьовано силу-силенну художньої літератури у пошуках вдалих сюжетних та мовленнєвих прикладів: віршів, чистомовок, скоромовок, загадок, оповідань тощо.

ПО-ДРУГЕ: ЦЕ ЦІКАВИЙ БУКВАР. Вдале і раціональне поєднання навчальних текстів з ілюстраціями та додатковим матеріалом зробить буквар улюбленою книгою вашого малюка, а навчальний процес стане частиною його повсякденних ігор.

ПО-ТРЕТЄ: ЦЕ ЕФЕКТИВНИЙ БУКВАР. Займаючись кожного дня за цим букварем з дитиною віком від чотирьох років по 7—15 хвилин, ви зможете навчити читати її приблизно за півроку. Цей результат гарантовано досвідом і практикою: багато дітей вже навчилися читати за цими методиками.

І НАРЕШТІ, ШАНОВНІ БАТЬКИ, ЦЕЙ БУКВАР СТВОРЕНО І ДЛЯ ВАС!

Майже на кожній сторінці ви знайдете докладні методичні поради щодо роботи із навчальним, ілюстративним та додатковим матеріалом. Це не лише полегшить вашу працю, а й допоможе вам уникнути типових помилок та прикрих негараздів на шляху до бажаного результату.

Отже, робіть свій вибір,
а ми щиро зичимо вам успіхів
у нелегкій та благородній справі виховання
нашого майбутнього покоління!

ЗАГАЛЬНІ ПОРАДИ БАТЬКАМ

 Навчаючи дитину читати, стимулюйте її інтерес до розпізнавання букв, складів та слів. Читайте разом із нею написи на вулиці, у транспорті, у газетах та книгах тощо. У цей період доцільно організовувати сімейні читання, грати з малюком у рими, заучувати вірші. Придбайте розрізну абетку або кубики з буквами, з яких дитина могла б складати слова.

 Перед початком заняття приділіть час підготовці дитини до читання, зніміть напруження та зайві емоції, налаштуйте дитину на робочий лад.

 Різні діти мають різні здібності до засвоєння матеріалу. Тому треба дуже коректно визначати обсяг та складність завдань, оптимальні саме для вашого малюка. Припиняйте заняття у разі появи ознак стомлення, неухважності. Перші заняття мають тривати 5—7 хвилин. Згодом їх тривалість можна збільшити до 15 хвилин.

 Виховуйте інтерес дитини до навчання. Пам'ятайте: що більше дитина прагне займатися, то ефективнішими є заняття. Процес навчання має стати частиною повсякденних ігор вашого малюка. Дорослий має брати участь у цих іграх разом із дитиною. При цьому в жодному разі не варто робити за дитину те, на що вона здатна сама. Але обов'язково допомагайте тоді, коли дитина не може впоратися без вас.

 У жодному разі не заучуйте з дитиною всі букви одразу — це неправильно. Працюйте над букварем послідовно, від букви до букви, від сторінки до сторінки. Проте повернення до опрацьованих сторінок допомагає закріпленню набутих навичок і має стати системою. Паралельно з вивченням букв навчайте дитину писати друковані літери, зразки яких наведено на останній сторінці обкладинки.

 Навчання завжди пов'язане з помилками і негараздами. Виправляйте їх спокійно, доброзичливо. Не забувайте хвалити вашого маленького трудівника, відзначаючи найменші успіхи та досягнення. Закінчувати заняття треба на позитивних емоціях. Почитайте дитині додатковий матеріал, підбийте підсумки заняття. Обміркуйте, що ви робитимете на наступному занятті.

 Процес вивчення нової букви починайте з ознайомлення з методичним матеріалом, наведеним наприкінці кожної сторінки. І нарешті, роботу над букварем почніть, прочитавши дитині звернення автора до неї.

МАЛЕНЬКИЙ ЧИТАЧУ!

Ти вже досить доросла людина. Ти знаєш силу-силенну різних речей. Ти вмєєш бігати та стрибати, чистити зуби та допомагати дорослим, умєєш ліпити і малювати, розповідати вірші й казки. Але... ти не можеш сам прочитати ці слова. Це тому, що ти поки що не вмєєш читати.

Читати — це означає розуміти те, що написано або надруковано за допомогою літер. Поглянь навколо — як багато слів написано на предметах. Ці написи хочуть про щось розповісти тобі: допомогти, підказати, попередити. Але для цього, як ти вже знаєш, треба вчитися читати.

Ти тримаєш у руках книгу, яка називається буквар. Це не проста книга. Можна навіть сказати, що це — чарівна книга. Завдяки їй багато хлопчиків і дівчаток вже навчилися читати. Це і твоя перша книга.

Будь старанним та наполегливим, і тоді ти побачиш:

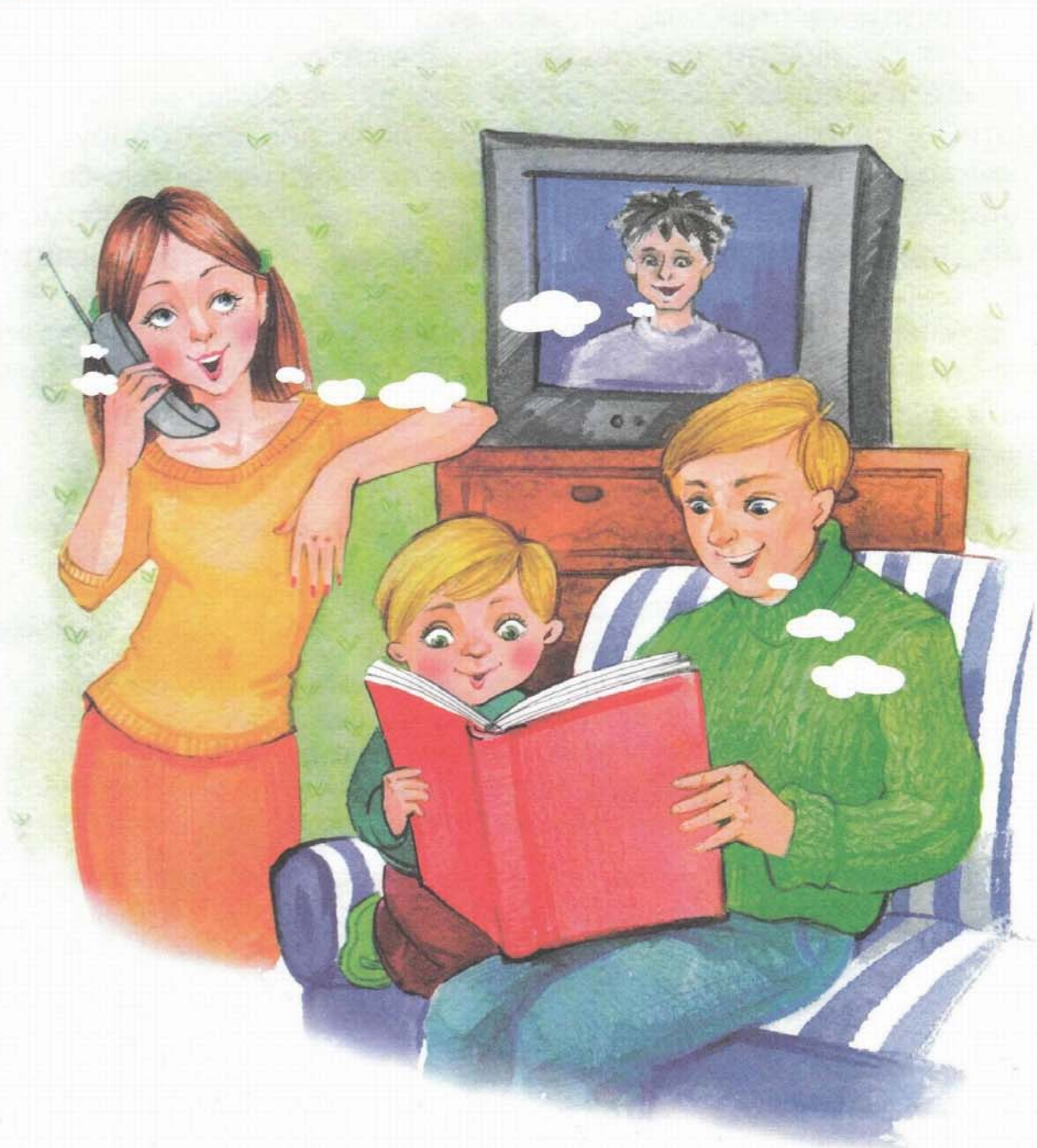
НАВЧИТИСЯ ЧИТАТИ ЗОВСІМ НЕ СКЛАДНО!

Отже, бажаємо тобі успіхів і...
перегортай сторінку!

Коли ми хочемо розповісти щось одне одному, ми розмовляємо. Для розмови люди вживають слова. Їх ми чуємо скрізь: удома, на вулиці, у транспорті тощо.

1. Роботу над кожною сторінкою починайте з ознайомлення з методичними рекомендаціями, поданими внизу сторінки.

2. Стежте, щоб під час занять дитина не перевтомлювалася. На першому етапі дитині важко концентрувати увагу на навчальному процесі. Тому перші заняття мають тривати не більше 5—7 хвилин. Потім їх тривалість можна поступово збільшувати.

3. Кожне наступне заняття починайте з перевірки знань та навичок, набутих на попередньому занятті. Робити це слід у невимушеній, ігровій формі.

Існують різні слова. Деякі з них позначають певні предмети. (Наприклад: дзиґа, чашка, хліб.) Інші слова позначають дію. (Наприклад: спати, летіти, стрибати.) Ще є слова, які позначають ознаки. (Наприклад: великий, червоний, смачний.) Слова не можна відчутися на дотик чи на смак, вони лише назви предметів, дій, ознак. Проте слова можна почути або побачити (якщо їх написано буквами).

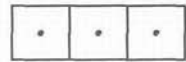
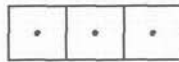
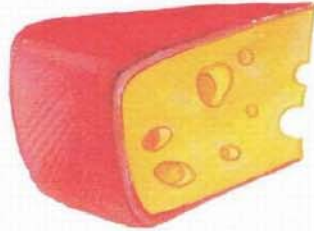
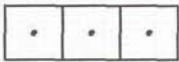

Запропонуйте дитині визначити, які слова у наведених нижче реченнях є назвами предметів, а які — позначають дії чи ознаки.

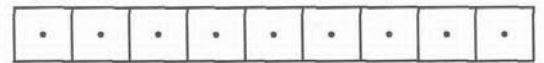
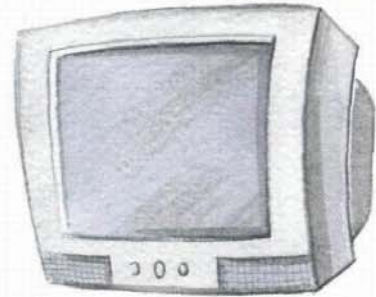
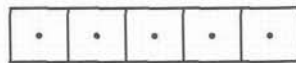
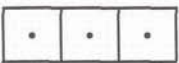
Червоне яблуко. Летить літак. Лежить цікава книга. Співає півень. Настінний годинник. Світить ласкаве сонечко.

Слова, які ми вимовляємо, складаються зі звуків. Звуки бувають голосні (наприклад: **А, О, У, И**) та приголосні (наприклад: **П, Д, С, Б**). Голосні звуки утворюються за допомогою голосу і вимовляються без перешкод. Їх можна проспівати: **А-А-А, О-О-О, У-У-У**. Приголосні звуки проспівати не можна.

На письмі: у книгах, газетах, оголошеннях — звуки позначаються літерами (буквами)*. Буква — це ніби «портрет» звука. Запам'ятай: звуки ми вимовляємо і чуємо, а букви пишемо, бачимо і читаємо. Для позначення кожного звука існує своя буква. Що довше слово, то більше в ньому звуків. Отже, щоб записати це слово, потрібно більше букв.

1. Попросіть дитину проспівати слова «мак», «сир», «око» — це допоможе їй зрозуміти різницю між голосними та приголосними звуками. Зверніть увагу на те, що деякі приголосні звуки можна тягнути (наприклад, **[м], [н], [р]**), але проспівати без перешкод можна тільки голосні звуки.

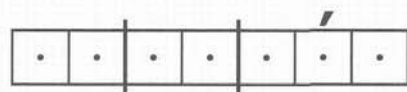
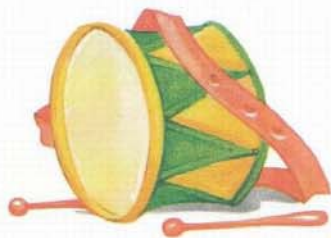
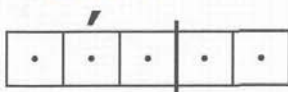
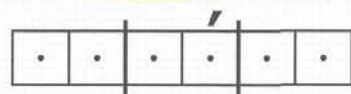
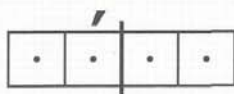
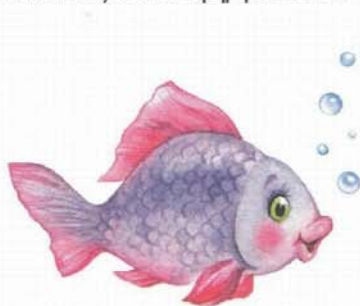
2. Тут і надалі завжди промовляйте не алфавітну назву букви, а звук, який вона позначає. (Наприклад, показуючи букву «н», не треба говорити **[ен]** або **[не]**. Слід вимовляти просто **[н]**.)

3. Попросіть дитину на слух визначити, яке зі слів «кіт», «вікно», «телевізор» є найдовшим, яке — найкоротшим. Покажіть їй це на схемі слів (кожна крапка позначає звук). Попередьте, що згодом ми писатимемо замість крапок літери, які вивчатимемо далі.

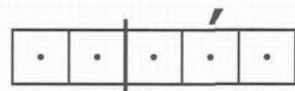
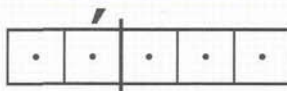
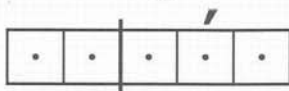
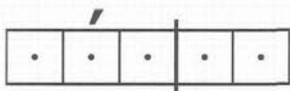
*В українській мові слова «літера» і «буква» рівнозначні.

Слова поділені на склади. У слові стільки складів, скільки в ньому голосних звуків. Наприклад, у словах «дуб» та «дім» один склад, у словах «ри-ба» та «сон-це» — два склади, у словах «со-ки-ра» та «ба-ра-бан» — три. Поглянь, як відділено склади у схемах слів.

Якщо переставити склади у деяких словах, можна утворити нові слова. Ось поглянь: «бан-ка» — «ка-бан». Нове слово також може утворитися зі зміною наголосу: «за́-мок» — «за-мо́к».

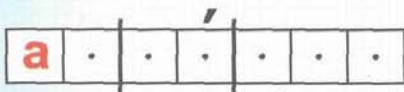
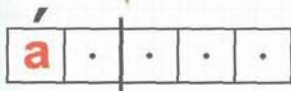
1. Читаючи дитині слова по складах, вимовляйте їх чітко та роздільно. Щоб визначити, скільки складів має слово, запропонуйте дитині піднести кулачок до підборіддя. Скільки разів підборіддя натисне на кулачок під час вимовляння слова — стільки й складів.
2. Зверніть увагу дитини на рисочки над словами — наголоси. Розкажіть їй, що у голосних звуків є ще одна цікава властивість. Один із них у слові вимовляється чіткіше та голосніше за інші — він стоїть під наголосом, який на письмі позначається рисочкою. Промовляйте слова чітко й виразно, акцентуючи на наголошених голосних. Спробуйте змінювати наголос у словах, це допоможе дитині зрозуміти, навіщо він потрібен.

Aa

A | A | A

a | a | a | a

A | a | a | A | a

Aa-a-aa-a!

1. Зверніть увагу малюка на те, що літери «Aa» вгорі надруковано червоним кольором. Так ми будемо друкувати літери, які на письмі позначають голосні звуки.
2. Згадайте, які звуки називаються голосними. Проспівайте з дитиною звук [a]. Зверніть її увагу на те, як широко розкривається рот, коли ми вимовляємо цей звук.
3. Запропонуйте дитині розглянути малюнки. З якої букви починаються назви намальованих предметів? Скільки букв «a» є в цих словах? Разом із дитиною розбийте слова на склади: áг-рус, ав-то-бус, а-на-нас. Визначте в них наголошені склади.
4. Навчайте малюка читати букви, ведучи по рядку пальчиком його правої руки. Розкажіть, що букви у рядках завжди читають зліва направо.
5. Зверніть увагу дитини на те, що ми вивчаємо дві букви: велику і маленьку. Поясніть, що великі букви стоять на початку речень та імен.

У-у-у-у

уу

У | у | у | У | у

у | а | У | А

а | у | А | у

у | а

у | У | а | А

у | а

Уа-уа!

у | а

1. Розкажіть дитині, що звук [у] також голосний, як і звук [а]. Зверніть увагу на те, як ми складаємо губи, коли вимовляємо звук [у].

2. Запитайте, що зображено на малюнках. Де стоїть звук [у] в назвах цих предметів? Чи є у назвах інші знайомі звуки? Разом з малюком розбийте слова на склади. Знайдіть знайомі букви.

3. Читаючи букви, пересувайте вказівний палець дитини по рядках (зліва направо) і по стовпчиках (згори вниз).

4. Наприкінці заняття прочитайте малюкові додатковий матеріал (вірші, казки, скоромовки, загадки тощо), акцентуючи увагу на літері, що вивчається.

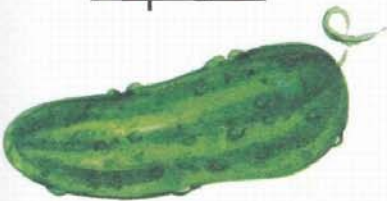
Oo

o . a

o . o

o . . . o .

O-o-o!

A | o | O | y | A | Y

a | o | Y | a | O | y

A _____ O

y _____ A

A _____ y

1. Poznajomte ditynu ще з одним голосним звуком і відповідною буквою. Зверніть увагу на те, що під час вимови звука [o] губи складаються в кружечок більший, ніж під час вимови [y]. Продовжуйте і надалі звертати увагу на артикуляцію під час вимови голосних звуків.

2. Спитайте, що зображено на малюнках. Скільки звуків [o] у назвах цих предметів?

3. Читайте з дитиною букви у рядках, пересуваючи вказівний палець її правої руки зліва направо. Згодом дитина повинна навчитися робити це без вашої допомоги.

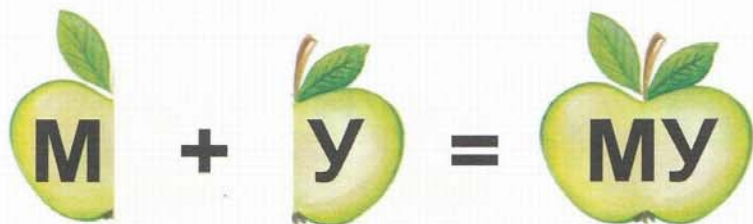
4. Починайте навчати малюка читати буквені сполучення. На цьому етапі важливо уникати читання сполучень по одній букві. Показавши пальцем (указкою, олівцем) на першу букву, слід безперервно «тягнути» її голосом, ведучи при цьому палець управо, аж поки не дістанетесь до другої букви, а тоді відразу її вимовляти. Скажіть дитині: «Тягни першу букву, поки разом з равликом не дістанешся до другої, а тоді відразу вимовляй другу букву». Сполучення букв мають читатися разом!

А М ам

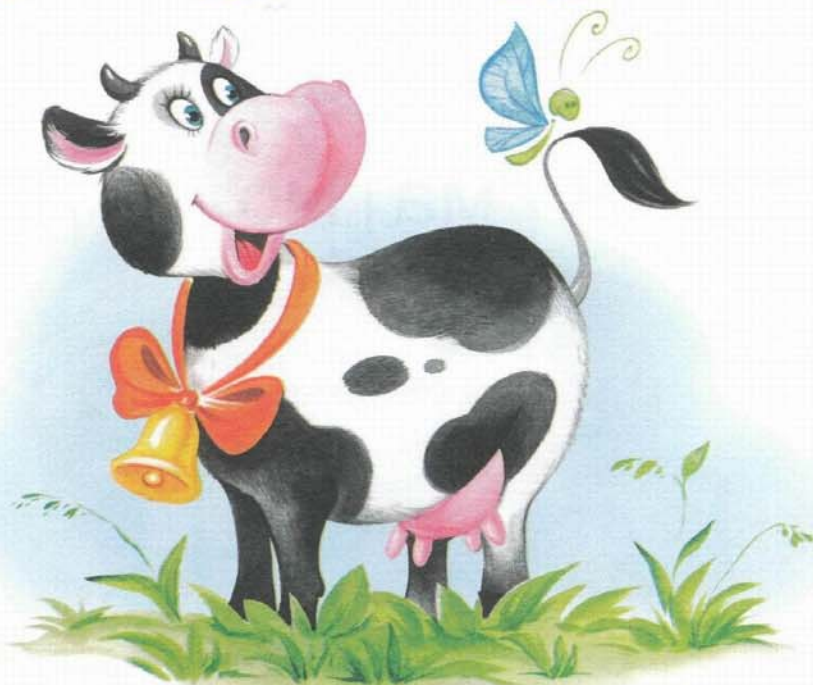
у _____ М ум

о _____ М ом

М М

М а .

М . | . а

М а . | . | . а

Му-му-му!

1. Зверніть увагу дитини на те, що буква «м» вгорі синього кольору. Таким кольором ми будемо друкувати букви, які позначають приголосні звуки. Пригадайте, що ви знаєте про приголосні звуки. Чим вони відрізняються від голосних?

2. Закриті склади (перший звук голосний, другий — приголосний) треба читати за схемою, засвоєною на попередньому занятті: дитина тягне перший звук, пересуваючи палець доріжкою, і відразу називає другий. Уникайте побуквеного читання складів.

3. Будьте дуже уважні, переходячи до читання відкритих складів (перший звук приголосний, другий — голосний). Неправильно говорити: «[м] і [у] — разом [му]». Треба казати: «[м], [у] — [му]». Слід уникати поширеної помилки, пов'язаної з роздільною вимовою звуків у складі.

Поясніть малюкові, що в таких випадках спочатку вимовляється приголосний звук, а потім рот відразу розкривається для вимови голосного.

Нн

Н . .

Н . . . а

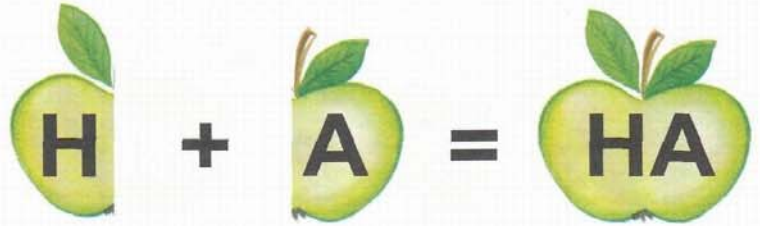

Н о

А Н ан

О _____ Н он

У _____ Н ун

ан | ам | ом | ун | он

му | ма | мо | ну | но

На, мамо, .

1. Продовжуйте читати закриті та відкриті склади, звертаючи увагу дитини на особливості їх прочитання: у закритих складах перший звук тягнеться (співається), а потім без паузи вимовляється другий — приголосний звук. У відкритих складах спочатку вимовляється перший, приголосний звук, а потім рот одразу розкривається для вимови голосного звука. Стежте, щоб не припуститися побуквеного прочитання складів.

2. Аналізуйте з малюком прочитані склади. Скільки букв у складі? Яка буква перша? Який звук вона позначає: голосний чи приголосний? Яка буква друга? Який звук вона позначає?

3. Прочитайте з дитиною речення. Не забудьте відзначити це досягнення. Зверніть увагу дитини на те, що речення починається з великої літери і закінчується крапкою. Із самого початку привчайте малюка виділяти інтонацією кінець речення.

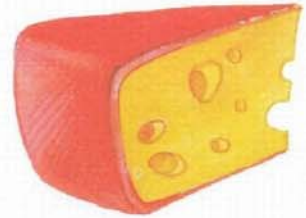

ам	на	ма	ан
ум	ну	му	ун
ом	но	ми	он

У мами ми.

И

• И •

М И О

• у • н и •

1. Зверніть увагу дитини на те, що велика буква «и» майже не вживається. Це тому, що велика буква завжди стоїть на початку слів, а в нашій мові майже немає слів, які починалися б на цю букву (здебільшого це деякі іншомовні власні назви).
2. Багаторазове уважне читання однотипних складів у рядок та стовпчик запобіжить виникненню у дитини звички читати за здогадкою.
3. Доцільно пропонувати малюкові для читання спочатку прості вправи, потім складніші. Наприклад: спочатку закриті склади (такі, що закінчуються на приголосний), потім відкриті (склади, що закінчуються на голосний), потім слова, потім речення.

и і

ім ін ун
им ин ан

ми | му | ни | ні

и | н | и |

мо – му

ни – ні

но – ну

ми – мі

на – ни

на-ми

ма – ми

ни-ми

ма – мі

и | и |

и | и |

Он мама і Ні-на. У мами 🍏 🍏 .

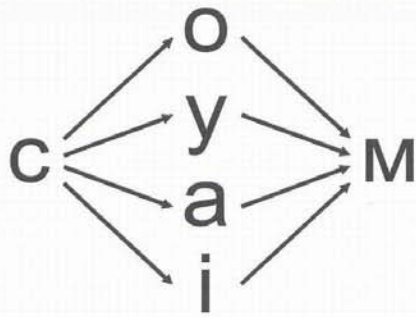
На, Ніно, 🍏 .

ми

на:с

на:м

у на:с

Сс

си:н | си-ни

со:с-на

со:м | со-ми

на-со:с

с о м

с · о н

У ма-ми син.

У си-на сом.

На, ма-мо, со-ма.

с о́н · ·

1. Стежте за тим, щоб склади з трьох букв дитина також читала разом, не відокремлюючи ні першого, ні останнього звука.

2. Важливо, щоб малюк, читаючи речення, розумів зміст прочитаного.

3. Прочитавши перше слово речення, нехай дитина промовить його ще раз, а потім відразу читає друге. Після цього попросіть сказати перші два слова і прочитати третє. Стежте, щоб дитина могла переказати зміст речення та оповідання.

Лл

лі:с	ми-ло	ма-ло
ли:с	ло-ми	ма:с-ло
ли-мо-ни	с:мо-ла	

л | и | м | о | н

л | і | · | а | ·

л | и | с | і | · | ·

Ма-ма ми-ла Лі-ну. У ма-ми ми-ло.

1. Зверніть увагу дитини на те, як змінюються слова із заміною однієї букви або при переставлянні складів.

2. Під час читання стежте, щоб малюк називав не алфавітну назву букви, а звук, який вона позначає. Неправильно: [ел] або [ле]. Правильно: [л].

3. Пам'ятайте також про правила читання складів. Неправильно, коли дитина каже: «[м] і [и] — разом [ми]». Правильно: «[м], [и] — [ми]».

4. Тут і надалі візьміть за правило ставити дитині запитання щодо змісту та структури оповідань. Наприклад: *Кого мила мама? Хто мив Ліну? Чим мама мила дівчинку? Скільки речень в оповіданні? Покажи, де починаються речення (великі літери) та де вони закінчуються (крапки). Скільки в оповіданні великих літер? Що вони позначають? Які слова позначають назви предметів, а які — дію? Чи є в оповіданні слова, які позначали б ознаки предметів?*

ма | му | мо | ми ко-ло
ка | ку | ко | ки ко-ло:с

с:ла | с:ма ма:к | о-са
с:лу | с:му с:ма:к | ко-са

Ок-са-на ка
Ми-ко-ла ма } ли-на

Ко-ло к:лу-ні ма-ли-на.
У ма-ли-ні Ні-на.
У Ні-ни .

Кк

к у́ · к а

к о · о́ · а

к н і́ · к а

1. Разом із дитиною продовжуйте тренуватися у визначенні місця звуку і букви, що вивчаються, у словах та складах. Визначайте пропущені звуки і букви, на місці яких стоїть крапка.

2. Якщо читання деяких слів або складів дається малюкові важко, не акцентуйте на цьому увагу. Поверніться до цих вправ пізніше.

3. Не забувайте про порядок подання матеріалу: спочатку склади, потім слова, потім речення або тексти.

4. Опитуйте дитину після кожного прочитаного тексту за схемою, наведеною на с. 26.

В В

ну	ва	но	ми	мі
му	ма	во	ни	ні
ву	на	мо	ви	ві

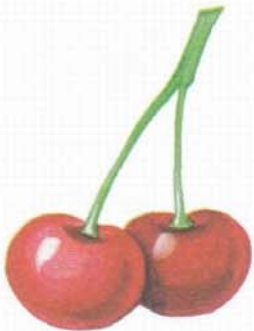
В	і	н	о	к
---	---	---	---	---

Ві:к	Ві:н	Во-но
Ві:к-но	Во-на	Во-ни
Ві-но:к		

но-ви-ни	на	ли:в
І-ва:н-ко	ви	

В	о	в	к
---	---	---	---

В	и	·	н	і
---	---	---	---	---

В Олі ві-но:к.
У ві:н-ку к:ві-□и —
ма-ки і ко-ло:с-ки.

1. Починаючи з цієї сторінки, ми пропонуємо дитині нову вправу: читання слів з однією незнайомою буквою. Це завдання не викличе у дитини утруднень, якщо ви допоможете їй знайти зв'язок між оповіданням та малюнком.

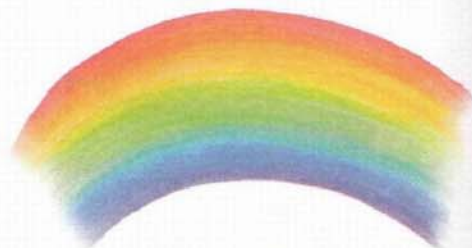
2. Не забувайте дотримуватися принципу поступового ускладнення вправ під час заняття. Опитуйте дитину щодо змісту та структури оповідань за схемою, поданою на с. 18.

ло с	сло	со-ло
ла с	сла	са-ло
ле с	сле	се-ло
ли с	сли	ве-се-ло
лу с	слу	ве-се л-ка
Се-ме н		О-ле-на
ко-ле-со		ле-ле-ка

Ее

с	е	·	·	е
---	---	---	---	---

в	е	с	е	л	к	а
---	---	---	---	---	---	---

Ве|с-на

У се-лі ве|с-на.
 На кле-ні ле-ле-ка.
 Се-ме|н не-се .
 У Ле-сі .

е	с	к	і	м	о
---	---	---	---	---	---

1. Обов'язково пояснюйте малюкові незнайомі слова.
2. Не забувайте звертати увагу дитини на те, що імена починаються з великих літер. Великі літери також стоять на початку речення. Кінець речення позначається крапкою.
3. Пам'ятайте, що зовсім не обов'язково прочитувати весь матеріал цієї сторінки за одне заняття.

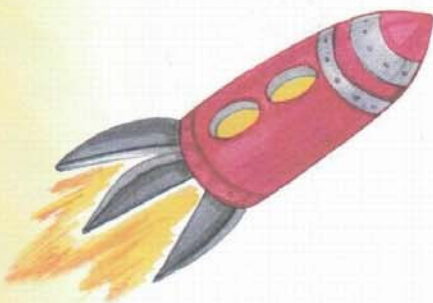
Рр

р і́ а

р а́ в л и к

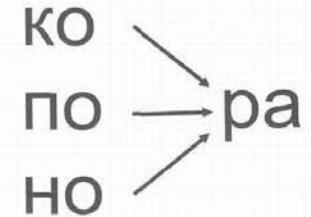
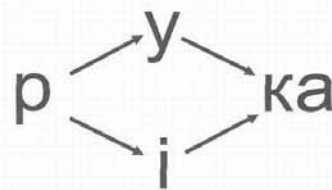
р а к е́ а

ра|н | ро|м | рі|к
ре|в | ру|м | ри|к

си|р | ко-ра | ру-ка | ра-но
ри|с | но-ра | рі-ка | ра-но|к

ко-ро-ва

во-ро-на

Ро-мі сі|м ро-кі|в.
А Ма-ри-ні ві-сі|м.
Ро-ма ми|в ру-ки.
Ма-ри-на ва-ри-ла су|□.

1. Пам'ятайте про порядок читання вправ: спочатку склади, потім слова, потім тексти.

2. Не забувайте стежити за тим, щоб дитина виділяла інтонацією кінець речення. Опитуйте малюка щодо змісту та структури тексту за схемою, наведеною на с. 18.

па по пе пу пи пі

па|н ла па|л
пи|л ли па
пе|с пи|л

пі|в-ни|к Пав-ли|к
ма|в-па Пи-ли|п
па-пі|р Па-на|с

← ПИЛИП →

На по-лі ко-ро-ви.
— Му-му!
Мо-ло-ка ко-му?

П п

п и р і .

п а п у . а

п а р о п л а в

Процес навчання передбачає також вправи на практичне застосування набутих знань і навичок. Пропонуйте дитині читати нескладні написи великими літерами в газетах, на вулиці, у транспорті тощо. Водночас необхідно дбати про підвищення загального розвитку дитини: організовувати сімейні читання, вивчати з дитиною вірші, пісні, скоромовки, спонукати дітей до активізації мовленнєвої діяльності (складати оповідання за малюнками, грати в рими тощо).

Т т

т а р і л к а

т и · р

л і · т а р

лис — ліс | тік — так | кут — тук
кит — кіт | тут — там | мак — лак

лі-то ті-с-то
ті-ло ті-с-но

та
лі
си

→
→
→

то

Та-ра-с ті-ра-к-то-р

І-ме-ни-ни

У ма-ми і-ме-ни-ни.

Та-то при-ні-с ма-мі кві-ти.

А Та-ра-с торт і ли-с-тів-ку.

1. Запропонуйте дитині визначити, чим відрізняються слова у парах (переставлено букви або склади, змінено одну чи кілька букв). Можна навіть підкреслити букви, якими відрізняються слова.

2. Може бути, що обсяг матеріалу, з яким дитина легко впоралася на попередньому занятті, був більшим, ніж сьогодні. Це цілком нормально, адже на працездатність малюка впливає багато чинників. Ніколи не треба примушувати дитину працювати понад силу. Пам'ятайте, що навчання — це завжди радість.

3. До речі, якщо ваш малюк сам прочитав слово «трактор», вітаємо вас і його, це вже неабиякий успіх!

ша — шу	ка-ша	ва	} ша
ши — ші	ми-ша		
шо — ше	ти-ша	на	

Ш ш

ма:ш	ни:ш	ту:ш	ко:ш
ша:м	ши:н	шут	шо:к

до:ш	} ка	ши-на
ка:ш		ма-ши-на

ш а п к а

Шу-рі сі:м ро-кі:в.
Во-на пі:ш-ла у ш:ко-лу.

м і ш к а

У лі-сі му-ра:ш-ни:к.
Ту:т му-ра:ш-ки.
Во-ни ко-ри:с-ні.

ш т а н і

1. Поясніть дитині, чому мурашки вважаються корисними комахами. Наголосіть на тому, що не можна чіпати мурашок, руйнувати мурашники тощо.

2. Проведіть із дитиною бесіду про школу. Чи хоче вона до школи? Чи знає, навіщо туди ходять? Ким хоче стати у майбутньому? Важливо змалку формувати у дитини правильне ставлення до школи і до навчання в цілому.

Дд

да — та	ди — ти
до — то	ді — ті
ду — ту	де — те

дім	ді • ти	ди-ти-на
дим	ди • во	до-ли-на
дам	ди • ні	Да-ни-ло

Д і м

Д • т е л

Д е р е в о

ДІД

Да-ни-ло і-де у двір.
У дїво-рі ді-ти. Таїм ве-се-ло!

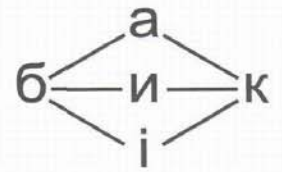

1. Запропонуйте дитині прочитати слова «діти», «диво», «дині», не рухаючи головою та дивлячись на крапки посередині слів. Це вправа на розширення кута читання.

2. Пам'ятайте, що пропонувати дитині тексти треба лише після того, як вона прочитає простіші вправи.

Б б

ба | бо | бу | би | бі
па | по | пу | пи | пі

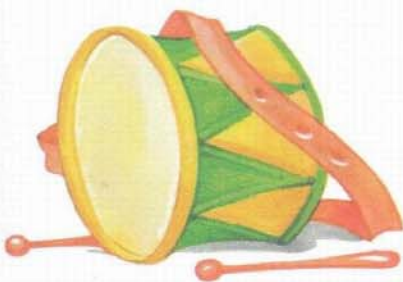
б а н а н

зба | збо | збу | зби
спа | спо | спу | спи

бу|к-ва бо-ро-да
бу|к-ва|р бо-ро-на

бан-ка
ка-бан

б а р а б а н

б у б л и к

На бé-ре-зі бо-бер.
На бе-рэ-зі біл-ка.

1. Зверніть увагу дитини на те, як змінюється значення слів при зміні порядку складів чи наголосу.

2. Попросіть дитину самостійно проаналізувати, у чому різниця між словами «бук-ва» і «бук-вар».

гал | гум | гис | ген | гак
гол | гам | гос | гін | гук

біг | но-ра | гол
бік | го-ра | гол-ка

У по-лі до-ро́-га.
До-ро-га́ ма-ши-на.

Ми на го-ро-ді.
Гар-но у-ро-ди-ли о-во-□і.
Тут гар-бу-зи, о-гір-ки.
А за го-ро-дом — гїри-би.

Г г

г р и б

г а р б у з

г у с а к

Г Г

га | гу | го | ги | гі
ка | ку | ко | ки | кі

аґ-рус га-нок гаїз-да

г а́ в а

д з і́ г а

г у́ д з и к

Ко-ло га́н-ку пас-ли-с□ гу-си.
А тут пiри-ле-ті-ла га-ва.
Гу-си за-гел-го-ті-ли:
— Ле-ти, га-во, з га́н-ку!

1. Обов'язково поясніть дитині різницю у вимові схожих за написанням «г» і «ґ».
2. Пам'ятайте про принцип поступового ускладнення завдань: спочатку склади, потім слова, потім тексти.
3. Не забувайте опитувати малюка щодо змісту та структури текстів за схемою, поданою на с. 18.

ча | чі | че | чи | чу
ач | іч | еч | ич | уч

ніч ніч-ка річ
піч піч-ка руч → ка
кач →

час
час-то пе-че | руч-ка
час-ни:к пі-ле-че | кур-ча

Руч-ка

Ма-річ-ка і-де до ш:ко-ли.
Во-на бу-де чи-та-ти і лі-чи-ти.
У Ма-річ-ки но-ва руч-ка.
Пи-ши гар-но, Ма-річ-ко.

Чч

ч а́ ш к а

г а ч о́ к

ч е р е в і́ к

Розкажіть дитині, що звук [ч] в українській мові завжди вимовляється твердо.

Xx

га — ха ги — хи гі — хі
гу — ху ге — хе го — хо

х ва	х ма	х ла	х ра
х ву	х му	х лу	х ру
х ви	х ми	х ли	х ри
х во	х мо	х ло	х ро

х м а́ р а

пух міх го-рох
рух с|міх го-ріх
дах ти-хо хо-ло-док
мах су-хо че-ре-па-ха

г о р і́ х

У ха-ті бу-ло ти-хо.
А тут му-ха.
— З-з-з-з!
— Ти-хо, му-хо.
Не лі-та□ над ву-хом!

х л і́ б

Зи-ма

І-де зи-ма.
На-д|во-рі хур-то-ви-на.
А нам не хо-лод-но.
Ми хо-че-мо г|ра-ти в хо-ке□.
Хо-ді-мо!

ца — са цу-кор
 цо — со цу-кер-ка
 ци — си
 ці — сі ли • це
 це — се міс • це
 цу — су сон • це

Ц ц

цим | цап | цар | цок | цих

сер —
 сон — це

су —
 си — ни-ці

ц е р к в а

ц и б у л .

Лі-то. На-дво-рі с:пе-ка.
 Цу-цик Це-зар бі-гав
 на ву-ли-ці.
 Це-зар за-хо-тів пи-ти.
 На, Це-зар, во-ди-ці.

ц у к е р к а

Й й

мі́й — ми́й ча́й — чи́й дай
рі́й — ри́й га́й — ра́й май
га́й ой чай
ма́й уй ей рай
ий ій пай

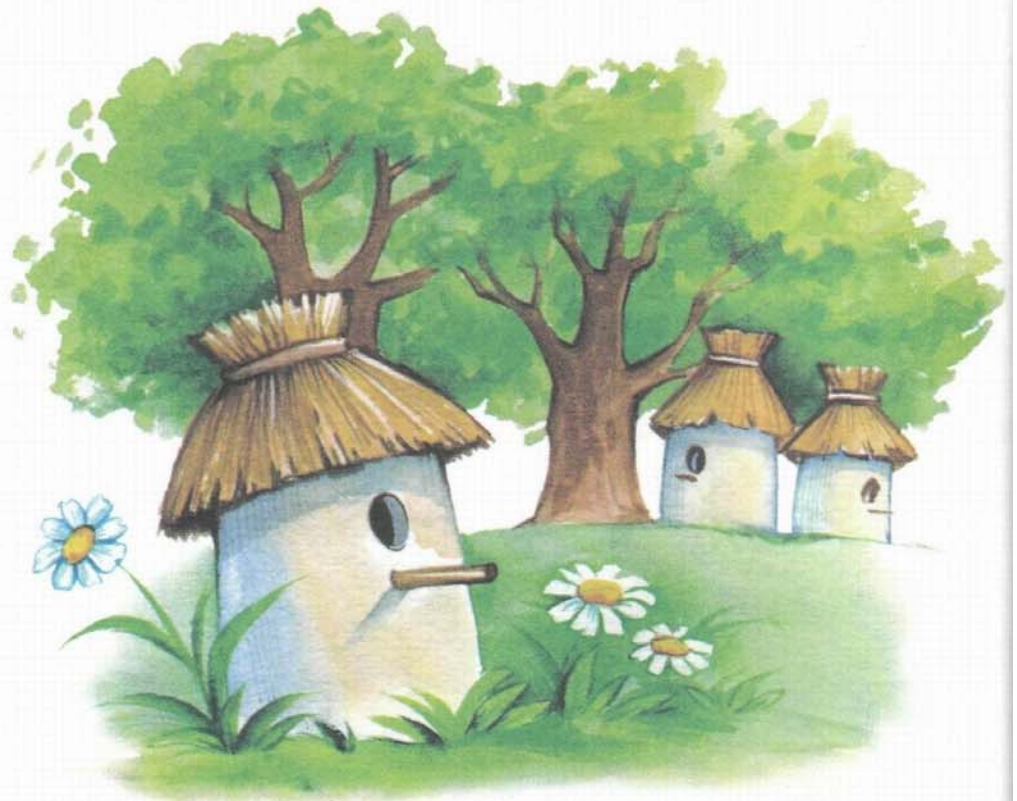
й о р .

ч а й

ма́йка

За се-лом ду-бо-вий гай.
Тут па-сі-ка. У ву-ли-ку рій.
Бу-де гар-ний мед.
І гі-ре-ча-ний, і ли-по-вий.

1. Дитина має відчувати, що читання — це ключ до здобуття нових цікавих знань. Тому обов'язково пояснюйте їй зміст прочитаного. Розкажіть, як живуть бджоли, як вони виробляють мед, чому мед буває гречаним, липовим тощо.

2. Стежте за правильною, чіткою вимовою звука [й]. Цей звук — завжди м'який!

й

й

й

й

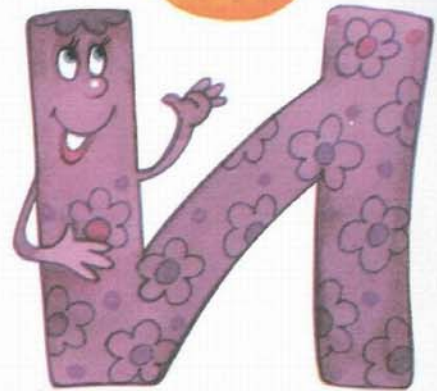

й

й

— Ей, малий! Ти хто такий?
 — Я — не хто, а буква «й».
 Щоб мене не сплутать з «и»,
 Я купив берет новий,
 Не великий, не малий,
 Подивіться, ось який!

й

й

буквосполучення

га:й	ча:й	ра:й
га-йок	ча-йок	ра-йон

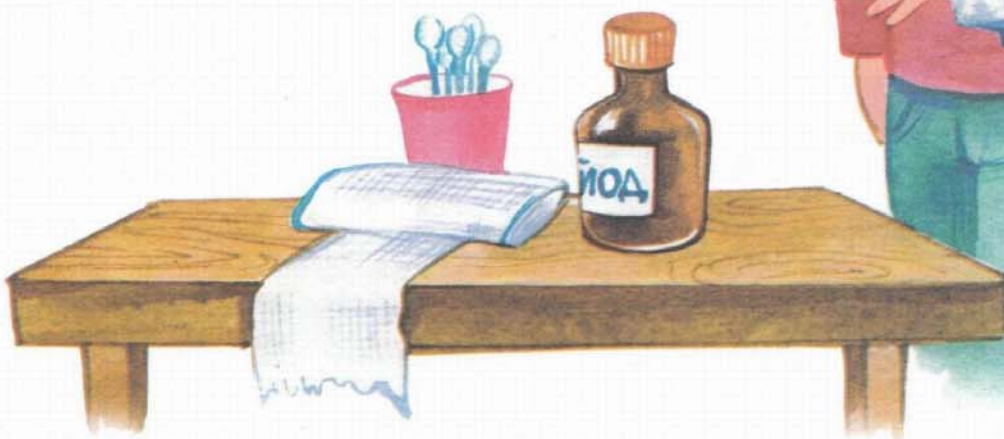

й

йо:м йо:н йо:к йо-го йо-му

йод	Йо-сип	ма-йо-нез
йог	ма-йор	зі:на-йо-мий

Йо-сип у-пав.
 У Йо-си-па ран-ка.
 У ма-ми йо:д і бин:т.
 Во-на йо-го лі-ку-ва-ла.

й

й

й

й

й

й

Ь

Н	З	С	Т	Д	Л	Ц
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
НЬ	ЗЬ	СЬ	ТЬ	ДЬ	ЛЬ	ЦЬ

к і н ь

си:н	—	си:нь		бул-ка		пе-ре-лаз
ри:с	—	ри:сь		бу:ль-ка		пе-ре-лазь

ос — ось	ул — уль
ац — аць	ит — ить

л ь к а

де:нь	ку:ль	бі:ль	ми:ть
пе:нь	ну:ль	ці:ль	мі:дь

ни:зь-ко	ві:ль-но	Ва-си:ль
ву:зь-ко	си:ль-но	О-ле:сь

не:нь-ка	ба:ть-ко
до:нь-ка	

Гри-би

Ми хо-ди-ли по гри-би.
О:сь пе:нь.
За ним о-пе:нь-ки.
А о:сь бі-лий гриб.
О-це к:ра-се:нь!

п е н ь

1. Зверніть увагу дитини на те, що м'який знак угорі не синього і не червоного кольору. Це тому, що він не позначає якогось конкретного голосного або приголосного звука. М'який знак лише позначає м'якість попереднього приголосного.

2. Вправи на цій сторінці доволі складні, тому будьте уважними й доброзичливими. Допомогайте дитині, заохочуйте її, відзначаєте кожен невеликий успіх. Не обов'язково виконувати всі вправи за одне заняття.

Узяли ми букву «р»
І поставили отак.
Що ми маємо тепер?
М'який знак!

НО — НЬО ТО — ТЬО ДО — ДЬО

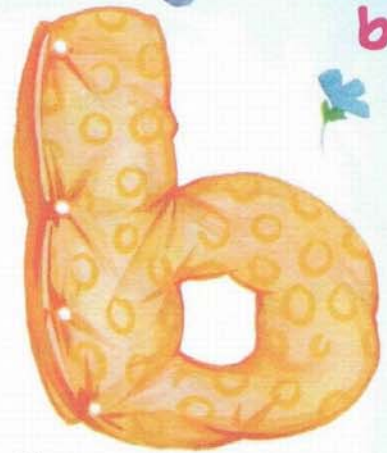
ЛО — ЛЬО СО — СЬО ЦО — ЦЬО

ЛЬО:Н

СЬО-МИЙ

ЛЬО:Х

ЛЬО:Т-ЧИК

буквосполучення

ЬО

СЬО-ГОД-НІ КО-ЛЬО-РО-ВИЙ

Ось по-ле.
На ньо-му рос-те льо:н.
З льо-ну бу-де т:ка-ни-на.
З т:ка-ни-ни бу-де о-д□г.

Ж ж

жа — ша же — ше жи — ши
жу — шу жо — шо жі — ші

ж у к

жа	же	жи	жѝва	жѝну	рѝжа	жѝні
жу	жо	жі	важ	нуж	жар	ніж

жир	жи-ти	ка-жан
жар	жи-то	ка-зан
жарѝт	жит-ло	рѝж-ки
жор-жи-ни		рѝз-ки

ж и р а ѝ

м о р ж

У цьо-го жу-ка ве-ли-кі рѝж-ки.
То-му йо-го на-зва-ли о-ле-нем.
Він ве-ли-кий і ду-жий.

я-ма | я-ли-на | як | ряд
Я-на | Я-ри-на | ма-як | на-ряд

на | за | ра | да | та | ла | са
ня | зя | ря | дя | тя | ля | ся

бу-дяк | ди • ня | яс-на
бу-ряк | до • ня | яс-но
мо-ряк | ня • ня | яс-ні

ши-я | не-ді-ля | о-лі-я | яб-лу-ко
мо-я | зо-зу-ля | яй-це | яб-лу-ня

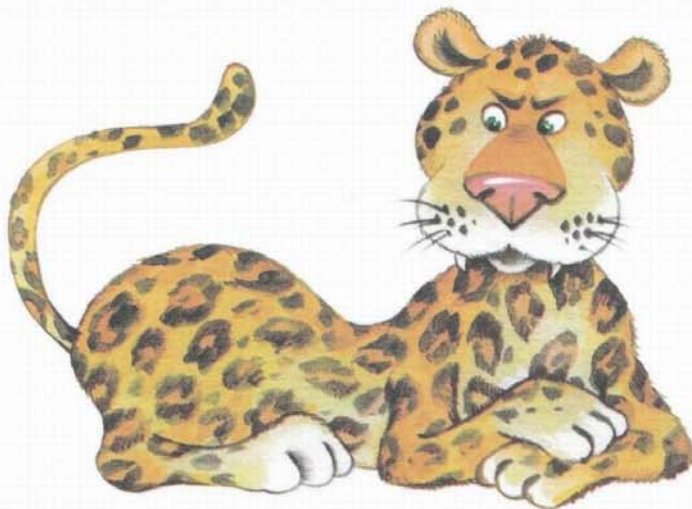
Яя

я | й | ц | е

я | б | л | у | к | о

Послухай віршик

Ягуар сердитий дуже.
Ягуар ні з ким не дружить.
Якщо він такий сердитий,
Я не буду з ним дружити!

я | к | і | р

Буква «я» на початку складів позначає одразу два звуки: **я=[й+а]**, а після приголосних — один звук **[а]**. Так само «поводяться» й літери «є» і «ю». Літера «ї» завжди позначає два звуки: **ї=[й+і]**. Але, спираючись на практичний досвід, автор не вважає за доцільне переобтяжувати дитину надмірним теоретичним матеріалом. Тому ці літери, як такі, що можуть утворювати склад, надруковано червоним кольором.

Є є

ми
го-ту
сї-лу-ха

ки-да-є | КО-ТИ
чи-та-є | НО-ТИ
ві-та-є | Є-НО-ТИ

Є Н О Т

не де ме те ле се ве
єн єд єм єт єл єс єв

СИ-НЄ НИЖ-НЄ МО-Є
ЛІТ-НЄ ЖИТ-НЄ ТВО-Є
Є-НОТ ЗА-ЄЦЬ ЄВ-ГЕН

З А Є Ц Ь

Я Є Ч Н Я

Си-ній па-рус, си-нє мо-ре.
Си-нє не-бо не-о-зо-ре.

лук рід мак
 люк ряд так
 віс-люк на-ряд лі-так

ми-ю	чи-та-ю	Юля
ма-ю	ма-лю-ю	Юра
ри-ю	бі-га-ю	Ю-хим

ма-лю-ю	с плю
п ра-цю-ю	с пі-ва-ю
тан-цю-ю	г ра-ю
по-лю-ю	п ла-ва-ю
з мі-ню-ю	бі-га-ю

Ю ю

Ю н г а

к л ю ч

Юр-ко гу-ка-є:
 — Ма-мо, глянь!
 Я бі-га-ю і с|ті-ри-ба-ю!

м а л ю к

мії — мо-ї
тії — ті-во-ї

гаї — га-ї
змії — змі-ї

ї-хав ї-жа
по-ї-хав ї-жак
за-ї-хав ї-жа-чок
ви-ї-хав ї-жа-чи-ха

ї | ж | а | к

п | о | ї | з | д

у | к | р | а | ї | н | а

Шу-кав ї-жак ї-жу.
Аж ось гриб.
Тяг-не ї-жак гриб і со-пе.
За-єць по-чув і зля-кав-ся.
Га-дав, що це вовк.
А це піро-сто ї-жак.

щу-ка	ща-вель	до ку ля	} щ
що-ка	ща-бель		

Щ щ

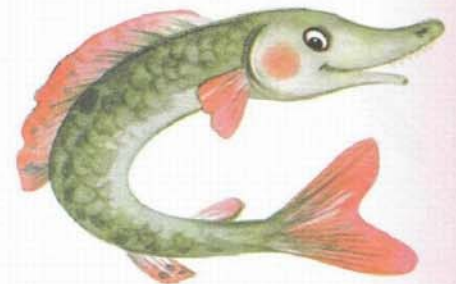
	що		ще		щі
щ	а	щ	у	щ	и

п:рі-з:ви-ще

ще-бе-та-ти

щ у р

щ у́ к а

Дощ

О-сінь. На ву-ли-ці і-де дощ.
Під ку-щем си-дить ще-ня.
Во-но хо-ва-єть-ся від до-щу.

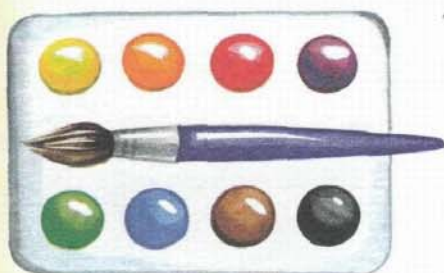
щ і́ т к а

Розкажіть дитині, що буква «щ» завжди позначає два приголосних звуки: щ=[ш+ч]. Потренуйтеся у правильній вимові цього звукосполучення. Зверніть увагу на його тверду вимову.

Ф ф

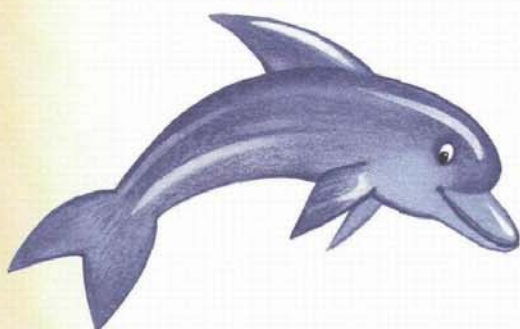
фа | фе | фи | фло | фра | фле
фу | фо | фі | фол | фар | фел

ф а р б и

жир по:р:т фар-ба
жи-ра-фа по:р:т-фель фар-би

те-ле-фон Фе-дір
фут-бол-ка Фе:дь-ко
фер-ме-ри Фе-до-рен-ко

д е л ь ф і н

фа • ра
фа • кір
фа • зан

т е л е ф о н

Фі-о-ле-то-вий фло-мас-тер
Фар-бу-ва-ти кві-ти май-стер.
Фі-о-ле-то-ві фі-ал-ки
Фар-бу-вав він для На-тал-ки.

В українській мові є один дуже цікавий знак.

Він такий поважний та пихатий, що навіть стоїть не поряд з іншими буквами, а трохи вище від них. Але на нього ніхто не ображається, бо він насправді дуже потрібний. Цей знак показує твердість вимови приголосного звуку, за яким стоїть.

Ось послухай і порівняй: буряк — бур'ян, буря — пір'я, пюре — п'ю. Чуєш різницю: ря — р'я, пю — п'ю?

бу-ря	п'є	п'ю	м'яч
бур'-ян	в'є	в'ю	м'ята
	б'є	б'ю	п'ята

в'юн	м'я-со	їс-ти	об'-я-ва
в'юк	п'є-са	з'їс-ти	б'єїть-ся

По-са-ди-ли ми бу-ря-ки.
А на городі виріс бур'-ян.
Ми з татом рве-мо бур'-ян.
А мама зби-ра-є м'я-ту.
Із м'я-то-ю сїмаїч-ний чай.
Його лю-биїть вся наша сім'-я.

Х О М' Я К

п і р' я

5

п' я т ь

Засвоєння правил читання слів з апострофом — доволі важке завдання для дошкільника. Деякі методисти взагалі не вважають за доцільне вивчати правила читання слів з апострофом із дітьми віком до шести років. Але практика свідчить, що більшість дошкільників певною мірою здатні оволодіти навичками читання таких слів. Головне — не переобтяжувати їх теорією і не вимагати зайвого. Нехай дитина читає доти, доки їй це подобається.

ДЖ

буквосо́лучення

ДЗі́во-ник

Гу-Дзик

ку-ку-ру-Дза

← читай як один звук →

ДЗ

буквосо́лучення

Джа — Дза
Джу — Дзу
Джо — Дзо

хо
си
во
бу

Джу

Джем | ДЗі́во-ник
Джин | ДЗі́во-ни-ки

Дже — Дзе
Джи — Дзи
Джі — Дзі

Дже-ре-ло
Дзер-ка-ло
ро-Дзин-ки
Джем-пер

Джмі́ль гуде,
Біджо-ла гуде —
Хто кого пе-ре-гу-де?!

Матеріал цієї сторінки можна розділити на кілька занять — для окремого засвоєння буквосо́лучень «дж» і «дз». Прагніть, щоб дитина вимовляла разом звуки [дж] і [дз].

Ура! Я можу сам читати —
Не треба маму у-мов-ля-ти.
Сес-тру просити без зупинки,
Щоб прочитала ще сторінку.
Не треба смикати бабусю —
Читати вам ніхто не мусить.
Навіщо нудитись, чекати —
Самому можна все читати!

А

Б

В

Г

Ґ

Д

Е

Є

Ж

З

И

«И» великої немає,
«и» слова не починає.

І

Ї

Й

К

Л

М

Н

О

П

Р

С

Т

У

Ф

Х

Ц

Ч

Ш

Щ

Ь

Цей знак
Ніколи не звучить,
Бо він не звук,
Тому мовчить.

Ю

Я

,

Щоб приголосний був твердим,
Апостроф ставлять поруч з ним.
Цей знак у тих словах стоїть,
Де далі йдуть Я, Ю, Є, Ї.